

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Yehoshu'a

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 5565 [1804/1805]

n

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9618

יהושע ז ח

תרגום אשכנזי יט

עמו ויעלו אתם עמק עכור :
(כה) ויאמר יהושע מה עכרתנו
יעברך יהוה ביום הזה וירגמו
אתו כל ישראל אבן וישרפו
אתם באש ויסקלו אתם
באבנים : (כו) ויקימו עליו גל-
אבנים גדול עד היום הזה וישב
יהוה מחרון אפו על-כן קרא
שם המקום ההוא עמק עכור
עד היום הזה :

מיט , אונד פֿיהרטן זיא אינדאן טהאל
עכור . (כה) דער שפראך יהושע :
וויא האזט דוא אונס כטריכט ! דער
עוויגע ברינגע אויך הייטע טריבזאל איבר
דיך . דא וואָרף איהן גאַנץ ישראל מיט
שטיינן צו טאָדע , דאָז איבריגע וואורדע
צום טייל פֿרכראַנט , צום טייל גשטיי-
ניגט . (כו) מאַן ערריכטטע איבר
איהן איינן גראָסן שטיינהויפֿן , דער נאָך
איצט צו זעהן איזט , אונד דער עוויגע
לײַם פֿאַן זיינס צאָרנע אָב . דאָהער
נענט מאַן דיזן אָרט דאָז טהאל עכור ,
ביז אויף דען הייטיגן טאַג .

ח (א) היראויף שפראך דער עוויגע
צו יהושע : זיאי ניכט פֿורכטזאָם
אונד שרעקהאַפֿט , נים אללעז קריגס-
פֿאַלק מיט , אונד אויף ! זיהע ווידר
עי , זיהע ! איך געבע אין דייע גוואַלט
דען קעניג צו עי , זיינע מאַנשאַפֿט ,
זיינע רעוידענץ , איברהויפט זיין
גאַנצעס געביהט . (ב) פֿרפֿאהרעדאָן
מיט עי אונד איהרם קעניגע , וויא דוא
מיט יריחו אונד איהרם קעניגע פֿר-
פֿאהרן , נור דיא בייטע אונד דאָז פֿיה
מעגט איהר פֿיר אויך פלינדן . דוא
מוסט אָבר רזינטר דיא שטאַט איינן
הינטרהאלט

ח (א) ויאמר יהוה אל-יהושע
אל-הירא ואל-החר קח
עמך את כל-עם המלחמה וקום
עלה העי ראה ונתתי בידך
את-מלך העי ואת-עמו ואת-
עירו ואת-ארצו : (ב) ועשית
לעי ולמלכה כבאשר עשית
ליריחו ולמלכה רק-שללה ו
ובהמתה הבו לכם שים-לך

באור

רש"י ארב

בסנהדרין (דף מ"ד) - ויעלו, ולא וירידו?
אפשר היה הר בין המחנה ובין העמק וכתב
ויעלו כגד ההר, כמו וירד הסלע (רד"ק).
(כה) וישרפו, ויסקלו, תרתי? אמר
רבינא הראוי לשרפה (האהל והמטלעלין)
בשרפה והראוי לסקילה (הוא והנהמה) בסקילה (סנהדרין ע"ט).
ח (א) ויאמר יהושע : זיאי ניכט פֿורכטזאָם
אונד שרעקהאַפֿט , נים אללעז קריגס-
פֿאַלק מיט , אונד אויף ! זיהע ווידר
עי , זיהע ! איך געבע אין דייע גוואַלט
דען קעניג צו עי , זיינע מאַנשאַפֿט ,
זיינע רעוידענץ , איברהויפט זיין
גאַנצעס געביהט . (ב) פֿרפֿאהרעדאָן
מיט עי אונד איהרם קעניגע , וויא דוא
מיט יריחו אונד איהרם קעניגע פֿר-
פֿאהרן , נור דיא בייטע אונד דאָז פֿיה
מעגט איהר פֿיר אויך פלינדן . דוא
מוסט אָבר רזינטר דיא שטאַט איינן
הינטרהאלט

חמורו . לאבד כמה שכאמר והיה כל הכלבד ישרף
אומו וכל אשר לו : (כה) וירגמו אותו אבן .
שחלל את השבת : וישרפו אותם . האהל והמטלעלין :
ויסקלו אותם . הסוד והנהמה :
ח (ב) תבנו לכם . ואל תחרימו השלל עוד :
(ו) התיקנו

מכלל יופי ח (א) ויאמר יהושע : זיאי ניכט פֿורכטזאָם
אונד שרעקהאַפֿט , נים אללעז קריגס-
פֿאַלק מיט , אונד אויף ! זיהע ווידר
עי , זיהע ! איך געבע אין דייע גוואַלט
דען קעניג צו עי , זיינע מאַנשאַפֿט ,
זיינע רעוידענץ , איברהויפט זיין
גאַנצעס געביהט . (ב) פֿרפֿאהרעדאָן
מיט עי אונד איהרם קעניגע , וויא דוא
מיט יריחו אונד איהרם קעניגע פֿר-
פֿאהרן , נור דיא בייטע אונד דאָז פֿיה
מעגט איהר פֿיר אויך פלינדן . דוא
מוסט אָבר רזינטר דיא שטאַט איינן
הינטרהאלט

הינטרהאלט לעגן . (ג) יהושע מאַכטע זיך נון אויף , מיט דעם גוזאַמטן קריגס־פּאָלקע , ווידר עי הינויפּצוציהן . עה וועהלטע דאָהער דרויסגטווענד ריסטע יגע קריגער , שיקטע ווא דעם נאַכטס אַב . (ד) אונד ערטיילטע איהנן פּאָלגנדן בפּעהל : זעהט ! איהר ליגט בייא דער שטאַט אין הינטרהאַלט , מיסט אַייך אַלזאַ יענווייטס דער שטאַט בגעבן , אַכר ניכט צו ווייט ענטפּערן , דאַמיט איהר אַויף רען ווינק דאַויד . (ה) אַיך הינגעגען , אונד דיא מאַנשאַפּט דיא אַיך בייא מיר האַבע , וויר ריקענגעגן דיא שטאַט . ווען ויא דאַן הערויס אונס ענטגעגן ציהן , וויא דאַן ערשטמאַל , זאַ פּליהן וויר פּאָר איהנן .

(ו) זיַה ווערדן אונס דאַן נאַכזעצן , דען זיַה ווערדן דענקן : זיַה ערגרייפּן ווידר דיא פּלוצט וויא פּאַרהין ; וויר ווערדן אינדעפּן אימר פּליהן , ביזוויר זיַה גנוג פּאָן דער שטאַט אַבגעלאַקט האַבן . (ז) אַלסדען מאַכט איהר אַייך אויס דעם הינטרהאַלטע הרפּאָר , אונד איברומפּלט דיא שטאַט , דער עוויגע אַייער גאַט ניכט זיַה זיכר אין אַיירע גוואַלט . (ח) האַכט איהר נון דיא

באור

ח (ו) ויצאו אחריו , כי יאמרו נסים לפניו כאשר נראתה , וכסנו לפניהם עד התיקנו אתם מן העיר . כן הוא שער הכתוב , וכן ויתירם . התיקנו , שרצו נתק , וטעמו כמו כאשר ינתק פתיל הנערת (זופטים י"ו ט') . (ח) ראו צוית , כלומר שתהיו זכויים (ד"ק) .

מכלל יופי

שנים דיו ודיוקאל : (ד) הרחיקו פעל עומד : (ו) מהארב , שם , כלומר מטקום המארב : והורשתם את העיר , פי' את יושבי העיר ענין גירוש : (ח) כחפשכם , מקור

אַרַב לְעִיר מֵאַחֲרֶיהָ : (ג) וַיִּקַּם יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־עַם הַמִּלְחָמָה לְעִלוֹת הָעִי וַיִּבְחַר יְהוֹשֻׁעַ שְׁלֹשִׁים אֶלֶף אִישׁ גִּבּוֹרֵי הַחֵיל וַיִּשְׁלַחם לַיְלָה : (ד) וַיֵּצֵאוּ אֹתָם לֵאמֹר רְאוּ אִתְּם אַרְבִּים לָעִיר מֵאַחֲרֵי הָעִיר אֲל־תִּרְחִיקוּ מִן הָעִיר מְאֹד וְהִיִּיתֶם כְּלָכֶם נִכְנִים : (ה) וְאַנִּי וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתִּי נִקְרַב אֲל־הָעִיר וְהָיָה כִּי־יֵצְאוּ לְקַרְאֹתֵנוּ כַּאֲשֶׁר בְּרֵאשִׁינָה וְנִסְנוּ לִפְנֵיהֶם : (ו) וַיֵּצְאוּ אַחֲרֵינוּ עַד הִתִּיקֵנוּ אוֹתָם מִן־הָעִיר כִּי יֹאמְרוּ נָסִים לִפְנֵינוּ כַּאֲשֶׁר בְּרֵאשִׁינָה וְנִסְנוּ לִפְנֵיהֶם : (ז) וְאַתֶּם הִתְקַמוּ בַּהָאֹרֶב וְהוֹרְשִׁתֶם אֶת־הָעִיר וְנִחַנְתָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּיַדְכֶם : (ח) וְהָיָה כַּחפְשְׁכֶם אֶת־הָעִיר

רשי תציתו

(ו) התיקנו אותם . לשון תיק כנזכר / מתוק סנידי דיססווי"ר בלע"ו (מלה כושכת בלשון דעססו"ר עד בל"א הענינו ליקן , וגם תיק כקרא בל"א מולכה , בל"א איינצ שיד) , ויש לסותרו לבין כתיבה כמו התיקם כללן למנחה : (ז) וסודתם . ומתכבד : (ט) מים

כלומר צוית , כלומר שתהיו זכויים (ד"ק) . (יב) ויקח

תָּצִיחוּ אֶת־הָעִיר בְּאִשׁ כְּדָבָר
 יְהוָה תַּעֲשׂוּ רְאוּ צוֹיֹתַי אֲתֶכֶם :
 (ט) וַיִּשְׁלַחֶם יְהוֹשֻׁעַ וַיֵּלְכוּ אֶל־
 הַמַּאֲרָב וַיֵּשְׁבוּ בֵּין בֵּית־אֵל וּבֵין
 הָעֵי מַיִם לְעֵי וַיֵּלֶן יְהוֹשֻׁעַ בְּלִילָה
 הַהוּא בְּתוֹךְ הָעַם : (י) וַיִּשְׁכְּם
 יְהוֹשֻׁעַ בְּבֹקֶר וַיִּפְקֹד אֶת־הָעַם
 וַיַּעַל הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי
 הָעַם הָעֵי : (יא) וְכָל־הָעַם
 הַמְּלַחְמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ עָלוּ וַיִּגְשׂוּ
 וַיָּבֹאוּ בְּגֵד הָעִיר וַיַּחֲנוּ כַּמִּצְפּוֹן
 לְעֵי וְהָגִי בֵּינוּ וּבֵין הָעֵי : (יב) וַיִּקַּח
 וַיִּשֶׂם אֶחָם אֹרֵב בֵּין בֵּית־אֵל
 וּבֵין הָעֵי מַיִם לְעִיר : (יג) וַיִּשְׁיִמוּ
 הָעַם אֶת־כָּל־הַמַּחֲנֶה

רש"י אשר

דיא שטאַט עראַכרט , זאָ שטעקט זיא
 אין בראַנד , אונד טוהט וויא דער עוויגע
 גבאָטן , מערקט אייך וואָהל , וואָס
 איך אייך כּעעהלע ! (ט) יהושע שיקטע
 זיא אַלזאָ אַב , זיא גינגן אונד לעגטן
 זיך אין הינטרהאַלט , צווישן בית אל
 אונד עי , נעמליך אויף דער אַבענד־
 זייטע פּאָן עי , יהושע איברנאַכטטע
 דיזע נאַכט מיטן אונטר דעם פּאָלקע .
 (י) דעם מאַרגנס מאַכטע זיך ירוושע
 פּרייה אויף , מוסטרטע דאָן פּאָלק ,
 אונד צאָג מיט דען עלטסטן ישראלס אן
 דער שפיצע דעם פּאָלקס גען עי .

(יא) אַללעם קריגספּאָלק מיט איהם
 ריקטע אימר נעהר , קאָמן פּאָר דיא
 שטאַט , אונד הילטן אויף דער מיט־
 נעכטליכ־זייטע דערזעלבן , זאָראָס נור
 איין טאַהל זיא נאך פּאָן עי טרענטע .

(יב) ער וועהלטע ווידר פּינף טויוענד
 מאַן , אונד לעגטע זיא אין הינטרהאַלט ,
 צווישן בית אל אונד עי , אויף דיא
 אַבענדזייטע דער שטאַט .

(יג) מאַן לויס דאָן פּאָלק , דאָן גאַנצע
 באור לאגר

(יב) ויקח וישם אורב , כמו שפרש"י אורב
 אחר אורב , והשניקרו לעיר יותר . והמפרש'
 יגעו לפרש תכלי' אורב הב' , ולדעתו לא היה
 כ"א לחזק לב העם אשר היה נמס על אשר
 הכו בהם אחשי עי , כי בשום לעיר אורב אחר
 אורב , קרוב לאמת שילכדו העיר ויכוה ,
 ובליכידת העיר תליא כל מלחא , כי אם לא ילכדוה וישרפוה , היו ישראל נסים ונפיש
 באמת . לכן הוכיף עוד ה' אלפים איש , כי בהיות האורב עם רב כזה , כמעט אין ספק
 שילכדו עיר כעזבת מגדורי הקיל ; אע"פ שהיה מחליש בזה את העם אשר איתו , מה נכך ?
 הלא כל עוד שלא כלכדה העיר , לא היו משיבים מלחמה , ואחרי הלכדה , ילא האורב
 לקראתם . (יג) וישמו העם , הכינו עזמם להלחם כמו וישמו על העיר (מ"א כ' י"ב) .

מכלל יופי

מקור בכף (ט) וילן יהושע , פועל עומד : (י) ויפקד , ענין השגחה : (יא) וכל
 העם המלחמה , חסר הנסמך , ומשפטו העם עם המלחמה , כמו הארון הכרית :
 והגוי , בלא אלף , וענינו עמוק : (יג) ואת עקבו

לאגר אויף דער מיטרנעכטליכען זייטע
דער שטאט זאןאחאל, אלס דען הינטר-
האלט אויף דער אבנדזייטע דערזעלבן,
זיך צום אנגריף אנשיקן, אינדעסן יהושע
דיזע נאכט אים טאהלע אומהער גינג.
(יד) אלס דער קעניג צו עי דיוס גוואהר
ווארד, ליס ער דוא שטאט לייטע איילן
זיא מאכטן זיך פריה אויף, ריקטן אויז
צור שלאכט געגן ישראל, ער זעלבסט
צאג אן דער שפיצע זיינס פאלקס, צור
בשטימטן שטונדע, פאר די עבנע,
אונבוואוסט, דאס איהם הינטר הער
שטאט איין הינטרהאלט דראהע.

(טו) יהושע אונד גאנץ ישראל וואורדען
פאן איהנן שארף אנגעגריפן, אונד
פלאהן דער וויסטע צו. (טז) הירויף
וואורדע דיא גאנצע כאנשאפט אויס דער
שטאט אויפגבאטן איהנן נאכצוועצן,
זיא פראלגטן אויך יהושע, אונד
וואורדען זא פאן דער שטאט אבגריסן.
(יז) ניכט איינר בליב אין עי אונד ביח
אל

באור

אח כל המחנה, לתוספת ביאור, כי העם
הוא המחנה. ואח עקבו, מארבו, ונקרא
המארב עקב מן ויעקבני, כי המארב הוא
ערמה. וילך יהושע בתוך העמק, רד"ק
כתב שהלך בתוך העמק שהמחנה שם לראות
שומרי המחנה אם הם ערים או ישנים. ולפי
מה ענין עמק? הל"ל סביבות המחנה.

אשר מצפון לעיר ואת עקבו
מים לעיר וילך יהושע בלילה
ההוא בתוך העמק: (יד) ויהי
בראות מלך העי וימהרו
וישכימו ויצאו הנשי העיר
לקראת ישראל למלחמה הוא
וכל עמו למועד לפני הערבה
והוא לא ידע כי אורב לו
מאחרי העיר: (טו) וינגעו
יהושע וכל ישראל לפניהם
ויגשו דרך המדבר: (טז) ויועקו
בלהעם אשר בעיר (כ"ק)
לדרך אחריהם וירדפו אחרי
יהושע ויגדקו מן העיר:
(יז) ולא נשאר איש בעי ובית

רש"י אל

המחנה סמוך לחומה להלחם כמו סכ"א בן הדד
במלכו' סימו על העי' וישימו: ואת עקבו. ואת
ארבו כמו ויעקבני: וילך יהושע בלילה ההוא בתוך
העמק. אמרו רבותי' שלן בעומקו של הלכה:
(יד) למועד. לזמן היום שנוצלו יחד מאתמו
באותה שעה לאת שהיו מנחשים ואצונכים:
(טז) וינגעו. לשון נגע ואתבר הדלו' ין כאלו

ואפטר הוא העמק הוא הגי אשר ביניו ובין העיר, הנזכר לעיל פ' י"א, והלך יהושע שם
לראות ולרגל סביבות העיר כאשר עושים שרי הצבא ונקרא (דעקאנגאסיקן) (יד)
ויהי כראות מלך, כי יערכו ישראל למלחמה, ויתן מועד לכאת ולפול. כס, וימהרו
העם ויצאו למועד ההוא. (טו) וינגעו, לא יתכן שלא היו נגועים שהרי לא היו
משיבים מלחמה לרודפים אחריהם, ואלו לא היו נגועים אלא מראים עצמם
בכך, היה אומר ויתכנעו בצנין התפעל (רד"ק). המדבר, כקרא כן מקום מרעה
לבהמות, כדמתרגמינן ויכה ודבר, ע"ש שהרואה נוהג שם את מקנהו וכן דעת רד"ק
בשג"ש

מכלל יופי

עקבו, פי' בו סופו: (טו) וינגעו, הראו עצמם נגועים, כדי להחיק מן העי: (טז) ויועקו,
מענין אסיפ' העם, וגם מענין ועק', כי לא יאס' העם מבלתי כרוז: (כ"ד)

יהושע ה

הרגום אישכנוי כא

אל , דער ניכט ישראל נאכגעצט .
זיא ליסן דיא שטאט אפן אונד פֿרפֿאלגטן
ישראל . (יח) נון שפראך דער עוויגע
צו יהושע : נייגע דיא לאנצע דיא דוא
איז דער האנד האוט , געגן עיהין ,
דען איך געבע זיא אין דיינע גוואלט .
יהושע הילט דיא לאנצע דיא ער אין דער
האנד האטע הין געגן דיא שטאט .

(יט) זאגלייך איילטע דער הינטרהאלט
אויז זינר שטעללע הערפֿאר , ראנטע ,
אויף דיון ווינק , אין דיא שטאט , ער
אברטע זיא , אונד שטעקטע זיא , עהי
מאן זיכ'ס פֿרוואה , אין בראנד .

(כ) נון זאהן דיא לייטע פֿאן עי זיך
אום , ערבליקטן דען רויך אויס דער
שטאט גען הימל אויפֿשטייגן , אונד
פֿיהלטן זיך אהנמעכטיג דא אדר דארט
הין צו פֿליהן . דאן פֿאלק וועלכס פֿארט
הין גפֿלאהן דער וויסטע צו , ווענדטע
יעצט אום , אונד גריף דען פֿרפֿאלגר
אן . (כא) דען אלס יהושע אונד גאנץ
ישראל גמערקט , דאן דער הינטרהאלט
דיא שטאט איינגנאמן , אונד דען אויפֿ
שטייגענדן רויך גזעהן , קערטן זיי
אום , אונד גריפֿן דיא מאנשאפֿט אויס
עי אן . (כב) זינדעסן קאמן יענע
אויס דער שטאט ענטגעגן , אונד זא
בקאם זיא ישראל אין דיא מיטע , אונד
שלוגן זיא , יענע דארט , דיוע היר ,

דאס באור

בשרשים . אמנס דעת הרמז"ן כי מדבר בכל
מקום מקום שום , רק שנמצאים שם לפעמים
מקומות שיש בהן מרעה לבאן . (ועיין לעיל
ב'ט"ז) . (יח) בכידון , ת"י ברומחא .
ורש"י פי' שפ"ד"ז בלע"ז : והוא (עשאלדאן)
בל"א (איין גראסעם שווערד) .
וכן

אל אשר לא יצאו אחרי ישראל
ויעזבו את העיר פתוחה
וירדפו אחרי ישראל : (יח) ויאמר
יהוה אל יהושע נטה בכידון
אשר בידך אל העי כי בידך
אתגנה ויט יהושע בכידון
אשר בידו אל העיר :

(יט) והארב קם מהרה
ממקומו וירוצו בנשות ידו ויבאו
העיר וילכדוה וימירו ויציתו
את העיר באש : (כ) ויפנו אנשי
העי אחריהם ויראו והנה עליה
עשן העיר השמימה ולא היה
בהם ידים לנוס הנה והנה והעם
הנפ המדבר נהפך אל הרודף :

(כא) ויהושע וכל ישראל ראו
בילכד הארב את העיר וכי
עלה עשן העיר וישבו ויכו את
אנשי העי : (כב) ואלה יצאו מן
העי וראתם ויהיו לישראל
בתוך אלה מזה ואלה מזה ויכו

רש"י אתם

הם נגפים לכניהם : (יח) כעה בכידון . הוא היה
סימן לארב ללאת מן המארב בדלותו הכידון כטוי
על העיר כידון שפ"דו בלע"ז : והוא (עשאלדאן)
בל"א (איין גראסעם שווערד) : (כ)
ידים . כה : והעם הנפ המדבר . ישראל שכו אל
המדבר כמו שאומר למעלה נהפך להלחם א הרודף :
(כב) ואלה יצאו מן העי . האור' שהצית את
העיר
(כ) ולא היה בהם ידים

דאס ניכט איינר פאן איהנן איכרינג בליב
 (כג) דען קעניג פאן עירגריפן זיין
 לעכנדיג, אונד פיהרטן איהן פאך
 יהושע. (כד) אלס נון ישראל דיין
 שלאכט מיט דען איינוואהנרן פאן עיר
 געענדט האטע, אויף דעם פעלדע בייא
 דער וויסטע, וואהין דייע ויא פראלגט
 דהאטן, אונד אללע גענצליך דורכ'ס
 שווערד אויפגריבן ווארן; קעהרטע
 גאנץ ישראל נאך עיר צוריק, אונד
 מאכטן אויך דא אללס מיט דעם שווערדע
 נידר. (כה) דיין אנצאהל דער
 גפאללנן אן דייעם טאנע, פאן מאן ביו
 פרויא, וואר צוועלף טויזענד, אללע
 איינוואהנר פאן עיר. (כו) יהושע לים
 דיין האנר ניכט זינקן, מיט דער עיר
 דיין לאנצע הינהילט, ביו אללע איינ-
 וואהנר פאן עיר גאנץ אויפגריבן ווארן.
 (כז) דאן פיה אבר, אונד אנדרע בייטע
 דיור שטאט פלינדרטע ישראל פיר זיך,
 וויא עס דער עויגע דעם יהושע בפאהלן.
 (כח) יהושע לים אלוף עיר אבכרענן,
 אונד מאכטע איינן עויג פרוויסטטן שוט
 דארויס, ביו אויף דען הייטיגן טאג.
 (כט) דען קעניג פאן עיר לים ער אן איין
 האלץ הענגן, ביו צור אכנרצייט, זא-
 בלד אבר דיין זאנע אונטר גינג, בפאהל
 יהושע, אונד מאן נאם דיין לייכע פאם
 האלצע העראב, ווארף זיא אין דען
 איינגאנג דעם שטאטטאהרם, אונד
 ערריכטטע

אותם עד-בלתי השאיר להם
 שריד ופליט: (כג) ואת-מלך
 העיר תפשו היו ויקריבו אתו אל-
 יהושע: (כד) ויהי פכלות ישראל
 להרג את-כל-ישרי העיר בשדה
 במדבר אשר רדפום בו ויפלו
 כלם לפי-חרב עד-תמם *
 וישבו כל-ישראל העיר ויבו אחה
 לפי-חרב: (כה) ויהי כל
 הנפלים ביום ההוא מאיש ועד-
 אשה שנים עשר אלף כל אנשי
 העיר: (כו) ויהושע לא-השיב
 ידו אשר נטה בפידון עד אשר
 החרים את כל-ישרי העיר:
 (כז) רק הבהמה ושלל העיר
 התיא בזו ליהם ישראל בדבר
 יהוה אשר צוה את-יהושע:
 (כח) וישרף יהושע את-העיר
 וישימה תר-עולם שממה עד
 היום הזה: (כט) ואת-מלך העיר
 תלה על-העץ עד-עת הערב
 וכבוא השמש צוה יהושע
 וירידו את-נבלתו מן-העץ וישליכו אותה אל-פתח שער

באור

מכלל יופי העיר

וכן תיחילא, וכן מתורגם בל"א. (כט) צוה יהושע, להוריד את ככלת המלך, ויורידו כו

(כד) בשדה במדבר, השדה כולל מקום זרע העבוד, ומקום מרעה הבהמות ג"כ

עדריכטטע איינן גראסן שטיינחויפען
 איכר איהן, דער נאך הייטיגס טאגס
 צו זעהן איזט. (ל) יהושע האטע
 דאמאלס איינן אלטאר גבויעט, דעם
 עוויגן דעס גאטע ישראלס צועהרן, אויף
 דעם בערגי עיבל. (לא) וויא משה
 דער דיגער דעם עוויגן דען קינדרן ישראל
 בפאגלן, אונד מאן אים בוכע דער
 לעהרע משה'ס גשריבן פֿינרט; איינן
 אלטאר, פֿאן אונגהוינגן שטיינן, וואָ
 דאן קיין אייזן גקאמן אונד זיא בראכטן
 דארויף גאנצע אפֿער דעם עוויגן צועהרן,
 אונד שלאכטעטן פֿריידנאָפֿער.

(לב) מאן מאכטע דא אויף דען שטיינן
 איינע אבשריפט פֿאן דער לעהרע
 משה'ס, דיא ער דען קינדרן ישראל
 פֿאָרגשריבן האטע. (לג) גאנץ ישראל
 נעכסט דען עלטסטען, בעאמטן, אונד
 ריכטערן שטעלטן זיך אויף ביידע זייטן
 דער לאדע, געגן דיא פֿריסטער אויס
 לוי, וועלכע דיא בונדסלאדע דעם עוויגן
 טרוגן, דער פֿרעמדע וויא דער איינע
 היימישע, דיא איינע העלפטע געגן דען
 בערג גריויס, אונד דיא אנדרע העלפטע

געגן

באור

כו' (עייזן להלן ט' כ"א). (ל) אז, כשעברו
 את הירדן. (עייזן לעיל ד' י'). יבנה,
 עתיד במקום עבר, וכן אז ישיר ורבים כן.
 (לב) על האבנים, אשר העבירו אתם אל
 המלון. משנה, נוסחא שנית (ראב"ע).
 וכתב רבי סעדיה ז"ל כתבו עליהם מספר המצות כמו שהן כתובות בהלכות ובאזהרות.
 והסכים בזה הראב"ע ורד"ק, כי לא יתכן שכתבו עליהן כל התורה, אלא הנודק דרך
 כלל. (לג) והחציו, בשתי ידיעות, כמו בתוך האהלי. כאשר צוה, שעור הכתוב,
 והחציו

מכלל יופי

ג"כ, לפיכך פי' כמדובר, שהוא מקום מרעה הבהמות: (לב) את משנה:
 מן ושנחם, אע"פ שאינו משרשו ופי', שנון התורה ופירושה ע"ד כלל:
 ט (ד) ונאדות

העיר ויקימו עליו גל-אבנים
 גדול עד היום הזה: (ל) אז
 יבנה יהושע מזבח ליהוה אלהי
 ישראל בהר עיבל: (לא) כאשר
 צוה משה עבד-יהוה את-בני
 ישראל בכתוב בספר התורה
 משה מזבח אבנים שלמות
 אשר לא-הניף עליהן ברזל
 ויעלו עליו עלות ליהוה ויזבחו
 שלמים: (לב) ויכתב-שם על-
 האבנים את משנה התורה משה
 אשר כתב לפני בני ישראל:
 (לג) וכל-ישראל וזקניו ושטריו
 ושפטיו עמדים, מורה ומורה
 לארון נגד הכהנים הלויים
 נשאי ארון ברית-יהוה בגר
 כאזרח חציו אל-מול הר-גרזים
 והחציו

רשי"י

העיר: (ל) אז יבנה וגו'. פרשה זו כמובנה מוקדם
 ומאוחר שניוס שצברו את הירדן עשה כן:
 (לב) ויכתוב שם על האבני'. הן הם האבנים
 האמורים למעלה לאחד מעשה זה קיפלו הסוד
 מעליהם והביאום הגלגל: (לג) לכתב את העם
 בראשונה

וכתב רבי סעדיה ז"ל כתבו עליהם מספר המצות כמו שהן כתובות בהלכות ובאזהרות.
 והסכים בזה הראב"ע ורד"ק, כי לא יתכן שכתבו עליהן כל התורה, אלא הנודק דרך
 כלל. (לג) והחציו, בשתי ידיעות, כמו בתוך האהלי. כאשר צוה, שעור הכתוב,
 והחציו

הם
 ילד
 אל
 רי
 דה
 פלו
 *
 ה
 ל
 ד
 ישי
 ייב
 שר
 י:
 יר
 בר
 ג:
 יעי
 עד
 עי
 יב
 יע
 ר
 ים
 ח

בעגן דען בערג עיבל , אום דעם פאלקע
 צו ערשט דען זעעגן צו ערטהיילן , וויא
 משה דער דיחנר דעם עוויגן בפאָהלן .
 (לד) זאָדען וואורדע דיאגאנצע לעהרע
 יוערטליך אבגלעזן , דען זעעגן זאָוואָהל
 אלס דער פֿלוך , וויא אים בוכע דער
 לעהרע בשריבן איזט . (לה) עס בליב
 ניכטס פֿאָן אללעם וואס משה בפאָהלן
 האטע צוריק , דאס יהושע ניכט גלעזן
 אין געגנווארט דער גאנצן פֿרוזאמלונג
 ישראל , נעכטט ווייברן , קינדערן אונד
 פֿרעמדן דיא אונטר איהנן ווארן .

ט (א) אללע קעניגע דיסוייטס דעם
 ירדנס , אויף דעם גבירגע ,
 אין דען גרינדן , אונד לענגס דער קיס-
 טע דעם גראָסן מעערס , ביס געגן דען
 לבנון היין נעמליך דער חתי , אמרי ,
 כנעני , פֿריוזי , חוי אונד יבוסוי ; אלס
 דיזע דיס אללעס ערפֿהרן , (ב) צאָגן
 זיא צוואַמן , איינמיטיג ענטשלאָסן ,
 יהושע אונד ישראל אַנצוגרייפֿן .
 (ג) אָבר דיא איינוואָהנר פֿאָן גבעון ,
 אלס אויך זיא גהערט האַטן , וויא יהושע
 מיט יריחו אונד עי פֿרפֿאהרן ;
 (ד) גינגן

(ג) וַיֵּשְׁבוּ גִבְעוֹן שָׁמְעוּ אֶת־אֲשֶׁר

וַהֲחִצְיוּ אֶל־מֹלֶךְ הָרֶגְעִיבֵל כַּאֲשֶׁר
 צִוָּה מֹשֶׁה עֲבַד־יְהוָה לְבָרֵךְ
 אֶת־הָעָם יִשְׂרָאֵל בְּרֵאשִׁיטָה :
 (לד) וַאֲחֵרֵי־כֵן קָרָא אֶת־כָּל־
 דְּבָרֵי הַחֹרָה הַבְּרָכָה וְהִקְלִלָהּ
 בְּכָל־הַכְּתוּב בְּסֵפֶר הַחֹרָה :
 (לה) לֹא־הָיָה דָבָר מִכָּל־אֲשֶׁר־
 צִוָּה מֹשֶׁה אֲשֶׁר לֹא־קָרָא
 יְהוֹשֻׁעַ נֶגֶד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל
 וְהַנְּשִׂים וְהַטַּף וְהַגֵּר הַהֹלֵךְ
 בְּקִרְבָּם :

ט (א) וַיְהִי כִשְׁמֹעַ כָּל־הַמְּלָכִים
 אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּהָר
 וּבַשְּׁפֵלָה וּבְכָל חוֹף הַיָּם הַגָּדוֹל
 אֶל־מֹלֶךְ הַלְּבָנוֹן הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי
 הַכְּנַעֲנִי הַפְּרִזִּי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי :
 (ב) וַיְהִי קְבָצוֹתָם לְהִלָּחֵם עִם־
 יְהוֹשֻׁעַ וְעַם יִשְׂרָאֵל פֶּה אֶחָד :
 עֲשָׂה יְהוֹשֻׁעַ לִירִיחוֹ וְלָעִי :

(ד) ויעשו רש"י

באור

והחציו אל הר מול עיבל לברך את העם
 בראשונה כאשר היה וגו' . והיכן היה? ונתת
 את הברכה על הר גריזים , ואת הקללה על
 הר עיבל . הרי הקדים הברכה לקללה .

ט (א) כשמוע , את אשר עשה יהושע ליריחו ולעי . והפסוק הזה הודעה כללית
 שהמלכים כשמעם דבר יהושע וישראל , התקבצו להלחם , ובהמשך מפרט
 כל קבוצה וקבוצה איך היתה , כמו אשיפת חמשת מלכי אמרי (להלן 'ה') , ואשיפת
 המלכים אל מי מרום ('ז'א'ה') . בעבר הירדן , מערבה . האמרי , את שני מלכי
 האמרי בעבר הירדן מזרקה כנס משה , וכשאלו עוד בעבר הירדן ימה . (עיין להלן
 'ה') . פה אחד , בהסכמה אחת .

בראשונה . להקדים ברכות לקללות כרוך האוי' אשר
 לא יעשה פסל ומסכה :
 ט (ד) ויעשו

הר עיבל . הרי הקדים הברכה לקללה .
 (א) כשמוע , את אשר עשה יהושע ליריחו ולעי . והפסוק הזה הודעה כללית
 שהמלכים כשמעם דבר יהושע וישראל , התקבצו להלחם , ובהמשך מפרט
 כל קבוצה וקבוצה איך היתה , כמו אשיפת חמשת מלכי אמרי (להלן 'ה') , ואשיפת
 המלכים אל מי מרום ('ז'א'ה') . בעבר הירדן , מערבה . האמרי , את שני מלכי
 האמרי בעבר הירדן מזרקה כנס משה , וכשאלו עוד בעבר הירדן ימה . (עיין להלן
 'ה') . פה אחד , בהסכמה אחת .